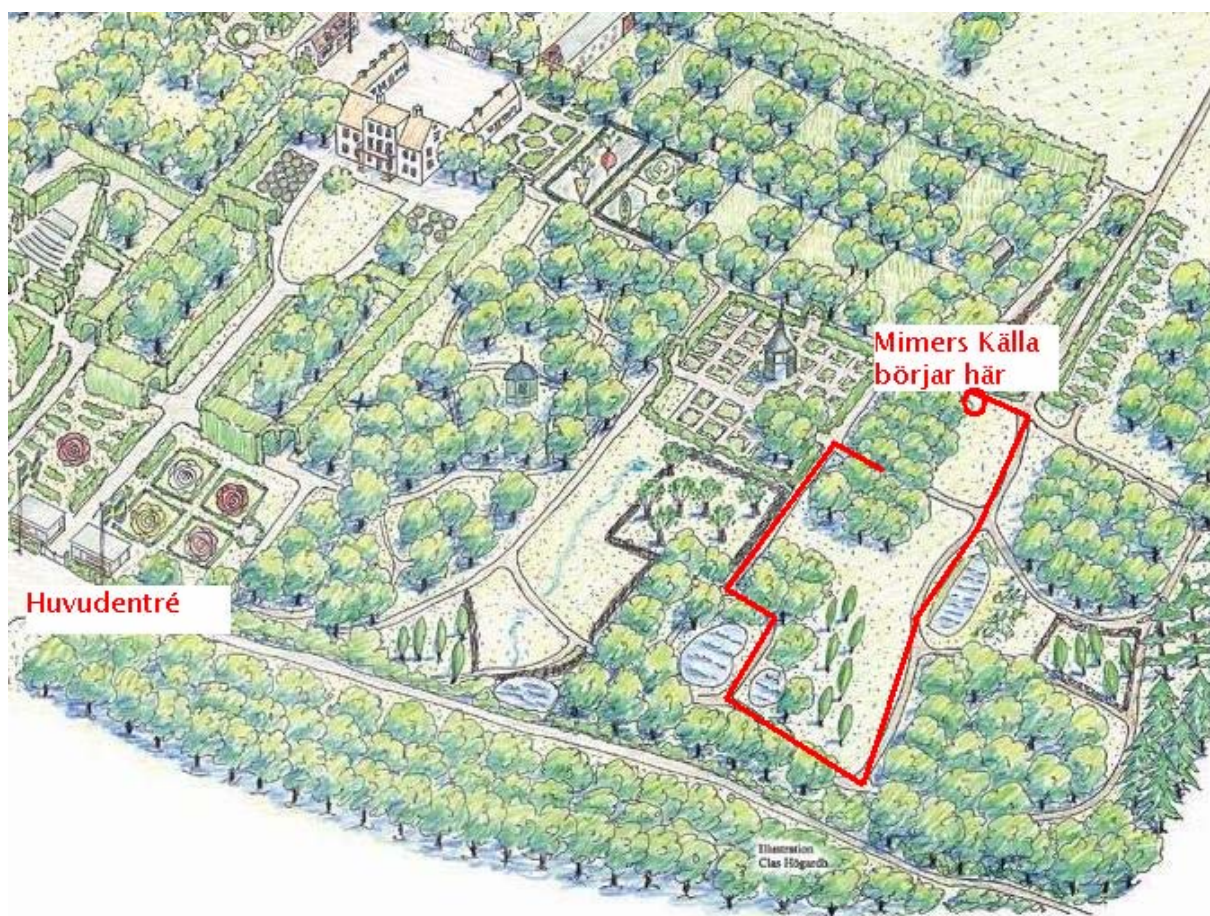

MIMERS KÄLLA – lärarhandledning

MIMERS KÄLLA– en vandring genom vikingarnas sagor och berättelser

Karta över vandringen

INLEDNING

Denna lärarhandledning är avsedd att fungera som ett förberedelsematerial inför ett besök på Fredriksdal och Mimers källa. Men tanken är också att det skall kunna vara dig till inspiration och hjälp då din klass läser vikingatiden.

Berättelserna i Mimers källa- vandringen är korta sammandrag av långa sagor. Av de flesta sagorna finns flera olika varianter men vi har valt att visa en variant av varje saga.

Mimers källa är nedtagen sedan december 2006 men lärarhandledningen kommer att finnas kvar för de som läser vikingatiden.

1-YGGDRASIL

För mer än tusen år sedan kallades människorna som bodde här i trakten för vikingar. Vikingarna hade alldeles egna sagor och sägner som de berättade för varandra, och de mest spännande sagorna var de om gudarna och vad de hade för sig. Vikingarna trodde att hela världen var ett jättestort träd - en ask. Trädet, eller världen, kallade de Yggdrasil.

Alla människor bodde på trädets mitt, i ett rike som de kallade Midgård. Nedanför människornas rike fortsatte stammen och delade sig sedan i tre långa rötter. En rot slutade i Nifelheim som var de dödas rike, en rot slutade i Jotunheim, som var det rike där jättarna bodde, och den sista roten slutade i Asgård, där alla gudarna bodde. Vikingarna kallade dem för Asagudar.

I vikingarnas värld fanns både onda och goda krafter. Kunskap och dumhet bland både gudar och människor.

Vikingarna visste att berätta, att vid slutet av varje rot fanns en källa. En källa, den i Asgård, kallades Kunskapens källa. Vid källan fanns Mimer, som vaktade så att inte vem som helst drack av vattnet.

I Jotunheim låg en källa som vaktades av tre systrar, Nornorna. De kunde spinna ödestrådar och påverka hur människornas liv skulle bli. Nornorna gav också skydd till hela världsträdet Yggdrasil och var de som sände ut livgivande morgondagg över världen. Mot Nornorna kämpade en hemsk drake vid dödsrikets rot. Den roten var slemmig och rutten och draken bet på den för att ta död på hela trädet Yggdrasil.

I vandringen du nu ska gå ska du få veta mer om de figurer som befolkade Asgård, gudarnas rike. Om Tor och Oden, Frej och alla de andra.

2 - DE FÖRSTA MÄNNISKORNA

I Asagudarnas rike var Oden hövding och den allra högste guden. En dag var Oden och hans två bröder ute och vandrade på en strand. Efter en stund blev de trötta och slog sig ner för att vila. De satte sig på två trädstammar som låg på stranden. Där satt de och vilade och småpratade lite som asagudar gör när de tar en paus.

Efter ett tag plockade de fram sina knivar och började lite på måfå att tälja i trädstammarna de satt på. De täljde ut en kvinnofigur och en mansfigur. När Oden och hans bröder såg vad de åstadkommit blev de så glada att de gav figurerna liv

och själ. Mannen fick heta Ask eftersom han skurits ur en askstam. Kvinnan gav de namnet Embla då hon kom ur en almstam.

Ask och Embla blev de första människorna i Midgård, och de och deras barn och barnbarn spred sig så småningom över hela människornas värld.

3- HUR ONDSKAN KOM TILL VÄRLDEN

I vikingarnas berättelser hade Asagudarna ansvar för olika saker. Guden över åskan hette Tor, och guden över krig hette Tyr. De två var ute och gick i skogen en dag då de plötsligt hörde ett barn gråta. Tor och Tyr såg sig förvånade om. Vad var det för ett barn som grät, tro? De började leta och upptäckte så småningom att barngråten kom från ett fågelbo högt upp i ett träd. Tyr klättrade upp till boet och hittade där ett litet gråtande flickebarn, men också en orm och en vargunge. Han tog alla tre med sig ner från trädet, och så gick han och Tor hem till Oden för att fråga vad de skulle göra. Oden bestämde att vargungen kunde få stanna i Asgård, liksom den lilla flickan. Ormen slängde han i havet. Om detta var klokt gjort av Oden eller inte, kan man undra, ty ormen växte sig så stor att den till sist slingrade runt hela människornas rike. Därför fick den namnet Midgårdsormen.

Vargungen växte den också, och blev allt elakare ju mer den växte. Han fick namnet Fenrisulven, och en dag hade han blivit så elak att Asagudarna bestämde sig för att sätta bojar på honom. Men Fenrisulven anade oråd och till slut blev krigsguden Tyr tvungen att offra sin ena hand för att de skulle lyckas binda den elaka vargen. Vad hände med den lilla flickan som grät så? Jo, hon kallades för Hel och växte upp i Asgård. När hon blev stor blev hon gudinna i dödsriket, Nifelheim. Hel, Midgårdsormen och Fenrisulven var syskon och deras pappa hette Loke och var en underlig figur. Han bodde i Asgård han också, men egentligen var han en ganska bråkig gud som ideligen ställde till det för de andra asagudarna. Men ibland gjorde han bra saker också, det kan du läsa om i nästa berättelse.

4 - SLEIPNER, DEN ÅTTAFOTADE HÄSTEN

Asagudarnas största fiender var jättarna och trollen. En dag hade innevävarna i Asgård tröttnat på alla anfall från dem, och beslöt sig därför för att bygga en mur runt hela riket.

De började släpa fram stenar och stockar då plötsligt en byggmästare kom gående.

– "Jag kan bygga muren mycket fortare åt er", sade byggmästaren.

– "Men som belöning vill jag ha Freja, gudinnan över allt som växer", fortsatte han.

Asagudarna funderade lite hit och dit och kom fram till att gå med på byggmästarens förslag.

– "Men", sade asagudarna, "om så lite som en enda sten fattas då tiden är ute, får du inte någon belöning alls!"

Det gick byggmästaren med på, och så satte han igång att bygga muren. Det gick fort, precis som han sagt.

Till sin hjälp hade han en stor, stark häst som drog fram stenar och stockar.

Asagudarna förstod att byggmästaren skulle hinna bli klar i tid och att de skulle bli tvungna att ge honom Freja till hustru. Fast det ville de inte, så Loke förvandlade sig till ett vackert sto som lockade den stora hästen upp i bergen. Utan sin häst hann inte byggmästaren bli färdig i tid och Freja fick stanna kvar i Asgård.

Så småningom kom Loke tillbaka ner från bergen och efter några månader födde han ett föl med åtta ben. Fölet döptes till Sleipner och blev Odens häst. Sleipner var en magisk häst som kunde springa över både land och vatten och till och med över himlen!

5 – ODENS ÖGA OCH MIMERS KÄLLA

Kunskapens källa fanns vid den rot från världsträdet Yggdrasil som ledde till Asgård, gudarnas rike. Källan vaktades av Mimer. Han var en gud liksom de övriga i Asgård, men han hade tappat sin kropp så nu fanns bara huvudet kvar. Men det räckte ju, för med huvudet kunde han fortfarande prata och tänka och bestämma över vem som fick dricka ur kunskapens källa.

Alla som drack ur den fick kunskaper om allt som hände. De blev allvetande. En dag kom asagudarnas hövding Oden dit för att hälsa på Mimer. Oden ville dricka ur källan, men Mimer vägrade. Oden och Mimer tjafsade fram och tillbaka, och inte förrän Oden var beredd att offra sitt ena öga lät Mimer honom dricka.

Oden tog ur sitt ena öga och kastade ut det i källan. Från den dagen kunde Oden se allting som skedde i världen. Han såg allt som hade skett och han kunde se sådant som skulle ske i framtiden.

6 – IDUN OCH UNGDOMSÄPPLENA

Idun hette en gudinna i Asgård. Hon odlade alldeles speciella äppelträd. Genom att äta av Iduns äpplen höll sig alla gudarna i Asgård evigt unga.

Så en dag var Idun borta! Bortrövad av jätten Tjatse! Genast började asagudarna att åldras då de inte fick äta av Iduns ungdomsäpplen. Alla asagudarna var förtvivlade! Till slut uppdagades det att det var Loke som hjälpt Tjatse att röva bort Idun. Därför fick Loke som straff att röva tillbaka henne igen.

Då gick Loke till gudinnan Freja och lånade hennes hökdräkt. Så flög han på starka vingar iväg till Jotunheim, jättarnas rike, för att leta efter Idun.

Efter mycket letande hittade han henne. Hon stod lutad mot en mur och längtade hem till Asgård då en hök plötsligt landade bredvid henne:

– ”Idun, Idun”, sade höken, ”Det är jag, Loke. Jag ska förvandla dig till en nöt, så kan jag ta dig i mina klor och flyga hem dig till Asgård”, sade höken till Idun.

Idun var genast med på noterna och så kom Idun tillbaka till Asgård och alla gudarna kunde åter bli unga med hjälp av Iduns ungdomsäpplen.

7 – TORS HAMMARE

Åskguden Tor var son till Oden. Tor hade en hammare som hette Mjölner, och när han slogs med den så mullrade åskan över hela världen.

En dag blev Tors hammare stulen av jättarna. Alla i Asgård blev rädda, då Tor och hans hammare var deras bästa skydd mot fiender som jättar och troll.

Loke fick i uppgift att försöka hitta Mjölner. Han förvandlade sig till en örn, och efter ett tag fick han syn på en jätte som lekte med Tors hammare. Loke försökte få jätten att lämna ifrån sig hammaren.

– ”I så fall vill jag ha er gudinna Freja i utbyte. Hon ska bli min fru”, sade jätten.

Men det kunde inte asagudarna gå med på. Freja var ju gudinna över allt som växte. Utan henne skulle fruktträden sluta bära frukt, på åkrarna skulle ingen säd växa, och djur och människor skulle inte få några barn.

Nu fick man hitta på något snabbt! Till slut bestämdes att Tor skulle åka till bröllopet i jättarnas rike utklädd till Freja. Så blev det och jättarna anade inte oråd. Men så fort Tor fick hammaren i sin hand tog bröllopet slut. Från den dagen vågade jättarna aldrig stjäla Tors hammare igen.

8 – RAGNARÖK – VÄRLDENS UNDERGÅNG

En gång utbröt ett stort krig i människornas rike. Det var början på världens undergång – det vikingarna kallade Ragnarök.

Efter det stora kriget blev vintrarna längre och längre i Midgård. Till slut blev det ingen sommar alls. Världen var i uppror och berg splittrades till småsten. Marken skakade så mycket att Fenrisulvens bojar brast och han kom fri. Midgårdssormen lämnade havet, och kom upp på land i en stor flodvåg som sköljde över allt. Midgårdssormen sprutade ut rök som lade sig som en dimma över världen. Det var förfärliga tider!

På morgonen den sista dagen, samlades Midgårdssormen, Fenrisulven, Loke och jättarna på en stor slätt. Där skulle de möta Oden, Tor och alla de andra gudarna i Asgård i en sista strid.

Striden varade hela dagen och när nästa morgon grydde var alla borta. Allt var bara kaos och mörker. Men liksom i en skog som brunnit gror till sist ett litet skott, ett litet frö slår rot. Så småningom kom två människor som överlevt Ragnarök fram mellan träden och människorna spred sig ännu en gång över världen. På så sätt levde berättelserna och sagorna om Tor, Freja och de andra asagudarna vidare så att vi kunde berätta om deras äventyr för dig.

Och han kom vandrande med en stor svart slokhat och bara ett öga

Asatron är en spännande religion som växer fram och tar sin form under järnåldern. Var fick man alla berättelser från? Hittade man på dem själv eller lånade man idéer från andra religioner och kulturer? Vi vet att människorna i norra Europa hade kontakt med Romarna.

I Romarriket fanns religioner från hela den då kända världen och tänk om Tor och Oden och de andra gudarna fick låna drag från gudarna bland Romarna.

Det finns lite för stora likheter och sammanträffande. Men det är svårt att veta säkert om det finns samband.

Några exempel på sådana likheter är Åskgudarna Tor och Indra.

Åskguden Tor åker i en vagn dragen av två bockar och han slänger sin hammare som återvänder till hans hand. Den indiske åskguden Indra åker i en vagn dragen av två djur och han har ett kastvapen som återvänder till hans hand.

Ett annat exempel är Freja. Freja åker i en vagn dragen av katter och bär sitt halssmycke Brisingsmycket. Den orientaliska gudinnan Kybele har en vagn som dras av pantrar och runt hennes hals hänger ett smycke.

Är likheterna bara en slump? Kanske, men visst är tanken kittlande.

Asatron dyker upp några hundra år efter Kristus och finns kvar under resten av järnålder. Idag tänker vi ofta på Tor och Oden som något typiskt för vikingatiden.

Gudarna– Asarna, vem är vem?

Berättelserna om gudarna är många och ibland är det svårt att reda ut vilken gud som är vem och i vilken relation de står till varandra.

Ett stort problem för oss är att bara några enstaka berättelser nedtecknades under vikingatiden, de flesta skrevs ned först under medeltiden och i vissa fall till och med senare. Under åren som gick efter vikingatiden så förvanskades och förändrades berättelserna om gudarna, i vissa fall så mycket att berättelserna blev helt annorlunda. Kanske finns det i alla fall kvar tillräckligt mycket i berättelserna för att vi skall kunna se de gamla tankarna om asagudarna och asatron.

Ett exempel på nedtecknade berättelser om asagudarna är de isländska sagorna som nedtecknades under medeltiden. Deras trovärdighet har ifrågasatts med hänvisning till att de nedtecknades långt efter att kristendomen fått fotfäste och trängt undan asatron.

En viktig fråga i debatten kring sagorna från Island har varit om det är möjligt att föra information vidare genom muntlig tradition utan att förlora för mycket viktig substans. Att det verkligen går att använda sig av muntlig överföring av kunskap vet vi från flera olika kulturer och inte minst från just Island där man lyckats hålla släktsagor levande i tusen år. Det finns islänningar som än idag känner namnet på den förfader som kom till Island under vikingatiden.

Några av gudarna

Oden: Den högste guden. Han är enögd och använder förklädnader. Han rider på Sleipner, den åttafotade hästen, över hav, land och himmel. Hugin och Munin är hans korpar som flyger runt i världen och söker kunskap åt honom. De fallna krigarna kommer till Oden men inte alla för Freja vill också ha krigare (se nedan). Oden har gett namn åt onsdagen.

Tor: Son till Oden. Tor kämpar mot jättarna som hotar såväl Asgård som Midgård, han är kämpen mot det onda. Till sin hjälp har han en hammare som kallas Mjölner, ett kraftbälte och en järnhandske. Tor åker i en vagn dragen av två bockar över himmelen och då han använder sin hammare blir det åska. Torsdagen har fått namn efter Tor

Freja: En vacker fruktbarhetsgudinna som åker i en vagn dragen av katter. Men Freja är inte bara fruktbarhetsgudinna utan också en stridsgudinna som tar hälften av de fallna krigarna. Hon äger ett guldhalsband vid namn Brisingsmycket och hon är syster till Frej. Freja och växten lin hör ihop. Freja har gett upphov till namnet fredag

Frej: Frej har också med fruktbarhet att göra. Han rider på en gris som heter Gyllenborst men han har också ett skepp som heter Skidbladner som var så stort att alla gudarna rymdes men samtidigt kunde man vika ihop det och då blev det inte större än en näsduk. Broder till Freja.

Frigg: Hustru till Oden. Mor till Balder. Beskyddare av hemmet. Kan liksom Freja vara upphovet till Fredagen.

Siv: Tors hustru som har ett underbart gyllene hår som Loke klipper av och sedan måste ersätta med ett nytt hår gjort i guld.

Tyr: Stridens gud. Tyr hade bara en hand då hans ena hand blivit avbiten av Fenrisulven.

Tisdagen har fått ditt namn efter honom.

Loke: Egentligen av jättarnas släkte men trots det boende i Asgård tillsammans med gudarna. Ibland hjälpte Loke gudarna men ganska ofta hittade han på dumma saker. Han var far till Fenrisulven, Midgårdssormen och döds gudinnan Hel men han var också mamma(!) till Sleipner.

Balder: Son till Oden och Frigg. En gud som kunde motstå alla vapen utom de gjorda av mistel. Loke tillverkade en pil av mistel och lurade den blinde guden Höder att skjuta Balder.

Djuren i asatron

Djuren var i det gamla bondesamhället en så stor och viktig del av människornas vardag att de fick en plats i sagornas värld, men där fick de magiska krafter liksom gudarna.

De vanliga människornas vardagsdrömmar om en bättre tillvaro skapade berättelser om hästar som kunde springa över land och hav, om grisar som man slaktade och åt upp men som levde dagen därpå och inte minst om getter som gav mjöd istället för mjölk.

På Fredriksdal finns idag flera olika sorters djur. Vi har bara gamla lantrasdjur och vissa av dem har sett likadana ut sedan järnåldern. Det är en spännande tanke att det kanske var en gris som såg ut som våra linderödsgrisar som inspirerade människorna en gång att skapa historien om Särimmer.

Ekorren: Enligt sagorna satt en Ekorre högst upp i Yggdrasil. Ekorren hette Rattatosk.

Get: I Asgård hade man en get som man mjölkade mjöd ur till kvällarnas fester.

Men Tors vagn drogs över himlen av två bockar. Om Tor blev hungrig så kunde han slakta dem och äta upp dem. Om han samlade ihop alla benen så blev de levande igen utan skador.

Gris: Grisen Särimner slaktades varje dag och blev uppäten på kvällen vid en stor fest. På morgonen dagen efter så föddes han på nytt. Frej ägde en vildsvinsgalt som hette Gyllenborst. På Gyllenborst kunde Frej rida över himmeln.

Häst: Sleipner den åttafotade hästen bar oden över himlen. Det finns en del som tror att förebilden till denna berättelse är hur det ser ut då isländska hästar springer i en speciell gångart som kallas "flygande pass".

Katt: Frejas vagn dras av katter. Det finns en teori som säger att Frejas katter blev förebilden till lussekatterna.

Ko: Ur Ginnungagap, ett stort hål där det fanns ingenting, skapades Audhumla, jättekon vars mage syntes i himlen som ett stort moln och vars ben var pelare i rymdens hörn. Audhumla slickade på bergen och marken och slickade fram en man vid namn Bure. Bure som var vacker och stark blev stamfar till alla gudarna.

Korp: Oden hade två korpar, Hugin och Munin, som samlade information åt Oden.

Lax: Loke förvandlade sig till en lax för att komma undan de arga gudarna efter att han sett till att Balder dog av en pil gjord av mistel. Lax har fortfarande en avsmalnande form mot stjärten där gudarna tog tag i honom då de fångade honom.

Orm: Midgårdssormen slingrar sig runt världen.

Varg: Fenrisulven var en stor och arg varg som bet av guden Tyrs hand då han försökte binda fast ulven. Ulven var barn till Loke.

Örn: I toppen på Yggdrasil sitter en stor örn och flaxar på vingarna så att det blir stormar över världen.

Vid ett besök på Fredriksdal kan man passa på att titta på våra djur och kanske också jämföra våra djur med djuren i sagorna.

Vill ni veta mer om våra djur på Fredriksdal? Gå in på vår hemsida

www.fredriksdal.se gå vidare till för skolorna och idébank. I lärarhandledningen för "Miljöresa i tid och rum" finns ett avsnitt som handlar om våra djur.

Runor hemliga och till vardags.

Från början var runorna hemliga och användes nog bara av vissa människor i samhället men under slutet av järnåldern verkar det som om runskriften även användes av vanliga människor.

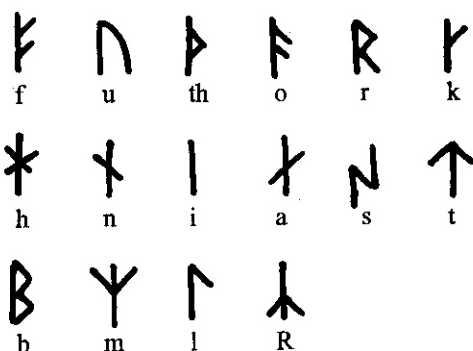
Runorna påminner ganska mycket om våra egna bokstäver men de ristades i trä, ben och sten och fick därför ett kantigare utseende.

Många människor idag tycker att det känns svårt med runor men med några små ledtrådar så är det inte så svårt att tyda runorna (inte alltid men ofta i alla fall).

Runorna är kantiga, man vände ibland upp och ner på runorna och det går inte att låta något av strecken i runorna löpa vågrätt utan all streck måste vara antingen lodräta eller sneda, som avslutning, en gnutta fantasi är också till stor hjälp.

Vår runrad som vi använder i lärarhandledningen och på skyltarna är hämtad från Danmark och är en av många runrader som existerat under järnåldern.

Även efter att man börjat skriva med det vanliga alfabetet användes runraden och det var inget ovanligt med runor in på 1700- talet men även senare.

Är asatron det vi tror att den är?

Skulle en person från 1000- talet känna igen våra berättelser och Asagudarna? Kanske men inte säkert. Kanske har berättelserna förändrats alltför mycket genom århundradena. Kanske omändrades de under den nationalromantiska yran under

sent 1800- tal och tidigt 1900- tal för att bättre passa in i den bild man försökte skapa av ett ärofullt förflutet.

Ju mer man studerar Asatron desto mer komplicerat blir det och plötsligt blir uppgifter som de vi får då Adam av Bremen skildrar det heliga templet i Uppsala på 1000- talet inte förvånande. Adam av Bremen nämner Tor som den högste guden medan Snorre Sturlasson i sin Edda på 1200- talet ger Oden som den högste guden och Tor som hans son. Förvirrande eller hur?

Uppgifter för grundskolan

1. Ask och Embla var enligt Asatron de första människorna. Känner ni till några andra religioner? vet ni vad de första människorna hette i dem.
2. Vilka gudar har gett namn åt de olika veckodagarna. Tisdag, onsdag, torsdag och fredag har fått namn efter asagudar, vilka?
3. Lördag betyder lögaredagen, alltså den dagen man tvättar sig. Söndag är solens dag och måndag är månens dag. Jämför våra veckodagars namn med de engelska dagarnas namn. (Ni kommer att se att alla dagarna utom en är samma. Lördagen är i engelskan Saturnus dag och detta är ett arv från rommarnas tid i England. Wendsday har fått sitt namn efter Wotan som är ett av Odens namn).
4. Höga murar kan skydda mot jättarna, så tänkte asagudarna, Arrangera en sandslottstävling på skolgården eller bygg en stor modell av hur asgård skulle kunna ha sett ut med Vallhall mm.
5. Olika sorters träd har olika sorters blad vet ni hur askens och almens blad ser ut?
6. varför inte göra ett skådespel med utgångspunkt från någon av gudasagorna för barnens familjer och/eller de andra barnen på skolan.

Uppgifter till gymnasiet:

7. Diskutera följande: Ordet historia betyder hans historia, alltså mannens historia. Asken Yggdrasil var världsträdet? Mannen är gjord i ask och kvinnan i alm? Fundera på hur det var med jämlikheten under järnåldern. Det finns fakta som pekar på ett relativt jämlikt samhälle men hur ser det egentligen ut i Asagudssagornas värld?
8. Nazisterna under andra världskriget använde sig av en del symboler som hade med vikingar och asagudar att göra. Skinheads och nynazister under 80- och 90- talet sågs ibland gå omkring med t-shirts med texten "Tor hjälpe". För dem var torshammaren en symbol för främlingsfientlighet. Men vad stod egentligen Tor för?
9. Vad betyder egentligen lördag, söndag och måndag?
10. Jämför de svenska veckodagsnamnen med de engelska, vilka likheter/skillnader finns.
11. Gör likadant med de tyska och franska veckodagsnamnen. Märks det att de tillhör olika språkgrupper?
12. Torshammaren som smycke blir vanlig då de kristna börjar sprida kristendomen till Skandinavien. en teori är att likheten mellan korset och hammaren underlättade kristnandet av vikingarna. Ett uppochnervänt kors liknar en Torshammare men vad förknippar vi annars ett sådant kors med idag? kan det finnas en koppling?
13. Gör jämförelser mellan Asatron, de grekiska och de romerska religionerna.

Vill du läsa mer om Asagudarna? Här kommer lite litteraturtips både för små och för stora

För mindre barn:

Sindt,U. *Bland Gudar och jättar*. ISBN 91 7712 3844

För lite större barn:

Branston, B. *Gudar och hjältar i nordisk mytologi*. ISBN 91-27-03437-2

Erlandsson-Svevar, K. *Son av Midgård, dotter av Asgård*. ISBN 91-7299-084-1

Erlandsson-Svevar, K. *Eldprov*. ISBN 91-7299-000-7

Erlandsson-Svevar, K. *I korpens öga*. ISBN 91-7299-098-8

Erlandsson-Svevar, K. *Vargskugga*. ISBN 91-7299-156-9

För stora barn:

Davidson, H R E. *Nordens gudar och myter*. ISBN 91-7263-170-8

Hildebrandt,J. *Freja- sagan om Valhall*. ISBN 91-7001-084-6

Schön, E. *Asa-Tors hammare*. ISBN 91-89660-41-2

Ordlista

Asagudar: Ett gudasläkte dit Oden och Tor m.fl hör

Asgård: Asagudarnas rike

Jotunheim: Jättarnas rike

Midgård: Människornas rike

Mjölner: Tors hammare

Nifelheim: De dödas rike

Valhall: Den stora hall i Asgård där Oden höll sina fester.